

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLV (39)

Štev. (No.) 50

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

18. decembra 1986

Evolucija - prazen up?

Vsaka diktatura nosi v sebi ključ razpada. Ob začetku si ustvari veliko število nasprotnikov, npr. sorodnikov nedolžnih ubitih ali zaprtih. Sčasoma postajajo ti številnejši in odločnejši. Zadnja leta smo bili priče zatona mnogih desničarskih diktatur. Te padejo preje, običajno so manj radikalne; nasprotniki se morejo organizirati celo znotraj same diktature. Zadovoljivo dejstvo je, da so v veliki večini padle z evolucijo. Žrtve spremembe je bilo malo ali nič.

Povsem drugače je z levčarskimi diktaturami našega stoletja. Nikdar v zgodovini ni oblast izvajala tak strašen pritisk: policija, vojska, ekonomska kritika, teror, odkriti ali skriti, je tako strašen, da ni mogoče niti misliti na kako organizirano opozicijo v državi. sami. SFRJ je klasičen primer. Zatiranje, preganjanje tudi posamičnih, še tako mlilih in previdnih nasprotnikov je neusmiljeno. Partiji je še posebej uspelo, da zadržava narode in manjšine druge proti drugim. Poleg terorja in zatiranja je to še dodatni faktor, ki jo drži na oblasti.

Sprememba režima je možna z nekim spontanim obratom, ki bi ga mogli povzročiti nepremostljivi problemi v družbeno ekonomskem in nacionalnem polju. Še posebej lahko predvidevamo zatona diktature v SFRJ, če pride do radikalnih sprememb in demokratizacije v kaki sosednji komunistični državi. To še posebej velja za Sovjetsko zvezo; sprememba tam bi v roku enega ali nekaj dni dokončno prepričala partijo, da je njena doba monopolne oblasti na koncu. Tu velja poudariti, da bi se spremembe v SFRJ danes ne končale nujno z intervencijo SZ.

S stališča manjše nevarnosti za človeška življenja in ogroženosti narodov SFRJ je boljša mirna evolucija v vse večjo demokratizacijo. V Sloveniji se je poskus evolucije začel že med revolucijo samo. Vsem je znan vstop nekomunistov v OF. V tej prvi fazi so nekomunisti upali, da bodo igrali neko protiutež KPS. Najbolj klasična primera sta prof. E. Kocbek in akademik Josip Vidmar. Kot je znano, je bil rezultat nič, kajti izven okupirane Ljubljane se prevladati partije nista mogla izogniti. Danes je že povsem dokazano dejstvo, da pluralizem strank v revoluciji ni nikoli imel kakega upanja v uspeh. Naša najvišja kulturnika nista odigrala drugega kot vlogo sopotnikov. Zaradi njihove bojazljivosti in osebne ambicije, da ostane na vrhu za vsako ceno, sta žrtvovala ne samo sebe, ampak sta pri tem procesu povzročila tragedijo tisočev rojakov, ki so jim v dobri veri sledili. Ako je v kakem dejanju obsežena narodna izdaja v letih 1941-45, je nedvomno v primeru teh dveh osebnosti.

Prof. E. Kocbek je na stara leta kritiziral marsikako fazo revolucije (npr. Rog), vendar je vedno krčevito vztrajal, da ostane član novega reda. To je prišlo še posebej na dan ob priliki spora z Vidmarjem zaradi knjig Strah in pogum. Kocbek je smrtno zameril Vidmarju, ker ga ni opozoril na možno negativno kritiko partije. Vidmar je bil pri celi stvari nedolžen, in je pozitivno ocenil knjigo z literarne perspektive, ni predvideval političnih konsekvenc.

Kot zastopnik (samozvani) liberalnega tabora in kulturnikov se je Vidmar v revoluciji slabo odrezal. Postal je član partije že med revolucijo, držal pa je to tajno vse do porevolucijske dobe. Sicer pa je napisal, da ni imel pojma o politiki in da je zato bilo nepošteno, da so ga politično izrabili. In še je napisal, da mu je ob priliki, ko je ponudil Kidriču svoj umik s politične pozornice, ta odgovoril: „Pot od nas gre samo dva metra globoko.“ Svojo dunovno revščino je Vidmar nazorno pokazal, ko je to brutalno govornje komentiral s: „Kaj sem hotel.“

Povsem pa je klonil Vidmar zadnje čase, ko je npr. izjavil (Tribuna, februarja 1986), da so se partizani borili za to našo nesrečno Slovenijo, domobranci pa so pobijali ujete partizane in to v imenu Kristusa Jezusa. Domobranci naj bi se borili za oblast Cerkev in seveda ne zaslužijo skupnega spomenika, ki bi bil po Vidmarju absurd. Vse gornje trditve so primitivne, lažne in smešne, noben član CK KPS jih ne izreče, za to uporabijo Vidmarja.

V evlucijski proces demokratizacije spada vrsta slovenskih oporečnikov kot S. Hribar, D. Rupel, pok. B. Štih, V. Blažič, F. Miklavčič. Na žalost ostajajo sredi poto. Kamuflača NOB OF, krivična obtožba domobrancev, škofa G. Rožmana ali bivših slovenskih strank jim ostaja okvir, ki se ga zaradi službe, miru ali bojazljivosti krčevito drže. Sovjetizacijo Slovenije, pravi namen in grozote revolucije skušajo opravičiti in omiliti s krivičnimi obtožbami nasprotnikov, čeprav ti oporečniki še kako dobro razumejo upravičenost proti revoluciji. Taki „oporečniki“ v mnogem celo govore proti partiji, a vsekakor kakega prodora na družbeno političnem polju ne bodo dosegli. So častne izjeme, ki postavijo 1941-45 v pravo perspektivo državljanske vojne in nič drugega. Eden od teh je vsekakor bil Milan Apih letos v Dragi.

Za velikega pobornika evolucije so mnogi imeli Vladimirja Dedijera. Na njega so stavili svoj up; vse od zavezništva z M. Djilasom pa do njegovih knjig o Titu. Imenovali so ga celo za predsednika Russellovega razsodišča. Vendar tako kot Djilas je tudi Dedijer ostal sredi poti. Bil je politični komisar partizanske divizije in nikdar ni podal podrobnosti o svojem doprinosu k revoluciji, še manj pa je kaj obžaloval. Iz te perspektive je poučen njegov poziv papežu (Mladina, 17. oktobra 1986) v imenu Russellovega razsodišča. V pozivu je omenjen Artuković, ki je po Dedijerju na razpravi „priznal“, da je bil zvest sin katoliške Cerkev in je kot tak za vsa svoja dejanja in odloke v NDH preje povprašal najvišje duhovnike na Hrvaškem. Potem še ugotavlja Dedijer kot „dokazana dejstva“:

Še pred drugo svetovno vojno je Vatikan pripravil ustaško gibanje glede prekrščevanja pravoslavnih; Vatikan se je dogovarjal s Hitlerjem in Mussolinijem za uničenje Jugoslavije; Vatikan je kriv, da so nekateri duhovniki sodelovali z NDH; vsak kurat v NDH je spodbujal h genocidu nad kmečkimi prebivalstvom; papeški delegat v NDH Marcone je tiho odobril vse grozote in se dal fotografirati s Paveličem in Nemci; papež je poslal božične čestitke Paveliču, ki je bil pobožen (sic) mož,

Mogoče ne veste, da...

— da je bilo leta 1952 v dokaz marksistične pravovernosti na Kočevskem porušeni okrog šestdeset cerkva...

— da so nove knjige naše sourednice Zore Tavčar „Poklical si me po imenu“, ki je izšla pri koprskem Ognjišču (v sodelovanju z Mohorjevo v Celovcu), prodali doslej tri tisoč izvodov...

MLADIKA, Trst, št. 7

— da je anketa pokazala, da je samo 12 odstotkov mladih anketirancev iz Slovenije odgovorilo, da jih politika zelo zanima (da jih srednje, jih je trdilo 55 odstotkov, da jih ne zanima pa 33 odstotkov), kar kaže na žalostno depolitizacijo slovenskega človeka...

MLADIKA, Trst, št. 8

ki je dobil poseben blagoslov od Janeza XXIII. in je umrl z rožnim vencem, podarjenim od Pija XII. leta 1941.

Vse te in kup drugih „grehov“ pripisuje Dedijer Vatikanu in poziva papeža, naj da na razpolago vse dokumente, povezane s temi „zločini“ in naj že končno te prizna in obžaluje. Večina gornjih zadev spada povsem v okvir protokola in ne kršijo niti zakonov niti tradicije. Preostali del obtožbe je pa ne samo izmišljen, ampak smešen. Verjetno je Dedijer dobil ta poziv od CK ZKJ, sam je vendar toliko pri pameti, da ga ne bi sestavil. Tu imamo jasen primer ne kake evolucije, ampak vračanja na trde partijske pozicije iz l. 1944. V pozivu je zanimivo samo to, da Dedijer trdi, da do obiska papeža v SFRJ ni prišlo, ker ta ni hotel obiskati samo Jasenovca. Ne pove Dedijer, da je Vatikan predlagal, da papež obišče Jasenovca pa tudi morišča nasprotnikov revolucije, pobitih med revolucijo in po njej. Kot je znano — in Djilas tudi potrdi —, je število teh zadnjih pobitih neprijetno večje kot onih, ki so jih pobili Nemci, Italijani itd.

Še posebno je želja in pričakovanje evolucije v Sloveniji prisotna med zamejci. Tam pa nekateri naši rojaki vzamejo današnjo diktaturo kot nekaj stalnega in nepremičnega. Nerazumljivo je, da se celo del katoliškega tabora na Koroškem ne poglobi v analizo bistva medvojnega dogajanja v Sloveniji. Vsi pokloni zamejcev režimu ne pomagajo veliko. Ravno sedaj so dobili novo klofuto. Na Koroškem ima KEL v kombinaciji s stranko zelenih možnost poslati prvega državnega poslanca na Dunaj. Kot v posmeh pa je iz Ljubljane namesto: Volite vsi slovenske kandidate na listo KEL, prišlo navodilo: Volite socialiste. Tudi na tem področju se vidi, da je proces evolucije vržen za 40 let nazaj. Evolucija v demokratizacijo v SFRJ in Sloveniji ostaja samo pobožna želja. Silno bomo veselji, če bi se motili, toda dejstva govore, da more partija menjati taktiko ne pa bista. Monopol partije ostane sakrosanтен.

dr. Peter Urban

Kako v demokratizacijo?

V Sloveniji danes marsikaj ni več „greh“ — slovenske pobude pa po drugih republikah obravnavajo kot podleganje „gnilim zahodnim režimom“.

Oktober 1986 je bila seja Centralnega komiteja slovenskih komunistov, ki je pokazala, da partijsko vodstvo skuša spet ujeti „korak s časom“. Potem ko ga je čas zares povozil, ko so se pojavila kot strela z jasnega mirovna mladinska gibanja, gibanja ekologistov, „pobude“ za civilno služenje vojaškega roka in tako naprej. Vse to pa je „treščilo“ zadnjega dobrega pol leta. Partijsko vodstvo je za lep čas povsem izgubilo nadzorstvo nad dogajanjem. Treba pa je takoj reči, da se vse to dogaja samo v Sloveniji — slovenska mladina in celo njena uradna politična organizacija so dvignili po Jugoslaviji tak hrup in obsodbe, da bi v časih, ki smo jih bili še ne tako dolgo vajeni, ne mogli verjeti, da si bodo mladinci pri tem upali vztrajati. A so vztrajali. Slovenska politika pa: ali naj izgubi ugled doma ali v Jugoslaviji. Žrtvovala je Jugoslavijo. In to je drugi čudež, ki smo mu priče letos, od pomladi sem.

Na že omenjeni oktobrski seji slovenskega CK so zato skoraj vsi nastopajoči, med katerimi je bil Franče Popit pa Jože Smole, Andrej Marinc in drugi, ponavljali v taki ali drugačni obliki to, kar je že nekaj mesecev prej zahtevala slovenska

Ne le Kitajci, tudi Sovjeti (vladnji največjega sodobnega imperija) so spoznali, da jih vodi marksistična pot v vedno večji gospodarski zastoj.

Medtem ko so Kitajci pred časom javno in odločno zavrgli marksizem in pričeli iskati novih smeri iz zavržene preteklosti, je nova sovjetska uprava z Gorbačevom na čelu poskusila nekaj podobnega, a tako, da bi skrbno ohranili marksistični videz. Radi bi ostali istočasno „pravoverni“ socialisti, hkrati pa bili deležni „nepravovernih“ užtkov svobodnega gospodarstva. Seveda pri tem početju niso edini, kot bi nam lahko pojasnili njihovi jugoslovanski kolegi; a ker je Sovjetska zveza še vedno nekaka mati socializma, so njeni ideološki prekrški še posebej vredni zanimanja.

Kot pravijo opazovalci, je v zadnjem letu ponudila Sovjetska zveza večim evropskim in ameriškim podjetjem, naj bi prinesla svoj kapital in tehnologijo ter v povezavi z domačimi državnimi podjetji pomagala višati življenjski standard sovjetskih državljanov.

Seveda je pri pogajanjih med zahodnimi kapitalisti in vzhodnimi socialisti prišlo do vprašanj, kakor: „Kako bomo delili dobiček?“ Sovjetski „aparatchiki“ so se že nad izrazom „dobiček“ zgražali, kaj šele, da bi hoteli pri njem sodelovati. Ko so zahodnjaki predlagali, naj trg določi cene skupno izdelanim produktom, so se vzhodnjaki sklicevali na „znanstveno načrtovanje“ svojih cen. Podjetniki iz zahoda so nadalje hoteli vedeti, kdo jim zagotavlja, da bodo dobili potrebne surovine v času, količini in cenah, ki bodo v skladu z delovnimi programi. Njih bodoči družabniki z vzhoda pa so jim ponovno prebrali postavke iz svoje petletke in podobnih „planov“, v katere ne verjamejo niti sami. Tudi vprašanje tehničnega usposabljanja sovjetskih delavcev in nameščencev ni bilo lahko; da bi jih šolali v inozemstvu, je bilo izključeno, da bi prišlo v Sovjetsko zvezo veliko število zahodnih strokovnjakov z družinami pa tudi ni bilo vseh ne enim ne drugim, čeprav iz različnih razlogov. Končno so spoznali, da govore raz-

lične jezike in baje je sam Gorbačev sklenil, da potrebuje novih strokovnih svetovalcev.

Povabili so iz ZDA v Moskvo, pred dobrim mesecem, skupino juristov, strokovnjakov za ustanavljanje mednarodnih podjetij. Ti naj bi razložili sovjetskim funkcionarjem kaj pričakujejo kapitalisti, kadar vlagajo svoj kapital v tuje dežele in nova podjetja. Pojasnili naj bi, zakaj je isti dobiček, ki je neskladen s sovjetsko miselnostjo, tako iskan na kapitalističnem zahodu in zakaj se ta tako grozno boji izgube, katera vendar ne moti preveč teoretikov v Sovjetski zvezi.

Kako so ameriški strokovnjaki opravili svojo nalogo, še ni prodrlo v javnost. Ko ne bi Kitajci že pridno črpali kapitala iz različnih dežel, bi razlaga kapitalističnih juristov verjetno naletela na gluha ušesa, tako pa se zdi, da vse skupaj le ni bilo brez uspeha.

Pred kratkim smo namreč brali v dnevnem tisku, da bo znano podjetje „Pepsi Cola“ odprlo v Sovjetski zvezi vrsto prodajaln, v katerih bodo razpečevali med novonastajajočimi potrošniki — „pizzo“. Ta novica je seveda pomembna le zato, ker kaže, da so Sovjeti vendarle pripravljene plačevati idejno ceno „kapitalu“ in „dobičku“, da zvišajo standard prebivalstva. Pri tem ne gre tedaj za revolucionarne preteze, marveč za preprosto dejstvo, da pričenjajo Sovjeti svojo pot iz znanstvenega socializma v znamenju „italijansko-ameriške pizze“.

—žar

ŠE O SREDNJI EVROPI

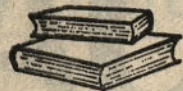
V zadnjih mesecih smo v evropskih časopisih večkrat naleteli na članke o novi Srednji Evropi. Pred kratkim je tudi Svobodna Slovenija omenila poročilo madžarskega časnika Györgya Sebastyéna o razgovorih, katere imajo razne evropske osebnosti o pomenu eventualne vzpostavitev nevtralnega ozemlja med vzhodom in zapadom. Na svojem zasedanju v Nürnbergu je — kot smo brali v prejšnji številki našega lista — nemška socialdemokratska stranka govorila v glavnem o tem vprašanju, seveda pretežno s stališča sedanjega nemškega političnega življenja. Različna mnenja navzočih udeležencev so bila zelo zanimiva!

Ker so se v Avstriji vršile prejšnji mesec volitve za poslance v parlamentu, je švicarski Neue Zürcher Zeitung opisoval predvolitveno kampanjo in poročal o političnih razmerah v tej deželi, katere južni del je naseljen z našimi Koroškimi Slovenci. Posegel je v zgodovino medvojnega Avstrije, ki naj bi v tisti dobi bila istočasno sodelavec in žrtev zasedbenih nacističnih oblasti ter v vladanju prejšnjega avstrijskega predsednika Kreiskyja. Zanimivo je bilo poročilo dopisnika NZZ, da se tudi na Dunaju širi misel o ustanovitvi teritorialne Srednje Evrope. Kaj naj se pod tem pojmom razume politično — bo predmet razgovorov na raznih simpozijih. „Vendar — tako trdi NZZ — ne domnevamo napačno, če mislimo, da bo Srednja Evropa obsegala ozemlje nekdanje habsburške monarhije, iz katerega se pa ne bi izključilo dežele onstran vzhodne meje.“

Torej — misli o Srednji Evropi obstajajo, vendar dosedaj še nihče ni nakazal njenih dejanskih obrisov, niti njenega pomena oz. važnosti v kulturnem, tehničnem ter strateškem oziru. Kljub temu pa Francozi že očitajo Nemčiji, da hoče zaradi lastne varnosti ustvariti nevtralno ozemlje med vzhodom in zapadom. Pa tudi gotovi krogi, ki gojijo sentimentalne želje po nekakšni obliki nekdanje avstroogrške države — so vedno bolj glasni.

P. D-ova.

Hotimir
Posredoval: V. SLEMENSKY
Novembra 1986

Dr. Tine Debeljak

(253)

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

CELOVŠKI ZVON IV/12,

September 1986

Vseslovenska revija Celovski Zvon, ki ga izdaja celovška Mohorjeva družba, pod uredništvom dr. Reginalda Vospornika, je v septembru zaključila IV. letnik svojega izhajanja. Uvodnik je tokrat napisal njen ljubljanski urednik prof. dr. Anton Stres, ki izreče misel, da bi morala revija spričo težkih in kritičnih svetovnih razmer ter malodušja biti v sivini, pa mu sedanja zelena barva platnic vzbuja upanje na boljše čase, in zato v članku razvija pomen krščanskega upanja. Poudari, da je človek svobodno bitje in kot tak more svobodno ustvarjati in ni uklenjen v neizbežnost in usodnost. Z omejevanjem svobode spodkopavamo upanje. Pogoj upanja pa so tudi čisto določene družbene in politične razmere, takšne, ki zaslužijo ime demokracija.

Literarni del revije odpira znana koroška pesnica Milka Hartman s prispevkom sedmih refleksivnih pesmi. Sledi donesek Pavleta Zidarja, ki je s sorodstvom vezan na Koroško in je tako tudi snov, dobro pisane proze, koroško slovenska. Ljubljanski esejist Denis Poniž razmišlja ob 110-letnici rojstva Ivana Cankarja pod naslovom „Jaz še nisem videl Hrvata, ki bi prišel ponujati k nam svojo hrvaščino“ o slovenski narodni samozavesti, ki jo pogreša v današnji državni povezavi. Kdor se torej razglaša za Jugoslovana in mu ta pojem pomeni nacionalno, ne pa zgolj državno pripadnost, s tem popotuje, da nima niti zgodovinskega spomina, niti ne ve, kaj je to kulturno-socialna tradicija.

Na uvodnem mestu je celovski škof Egon Kapellari napisal članek Etika in estetika, v katerem razmišlja o geslu „Umetnost je lepo, dobro in resnično“, pa se mu poraja dvom, če to še drži. Opaža pa, da se sodobna umetnost spet povrača v staro, klasično pojmovanje. To se vidi v novem Frankfurtskem gledališču, ki v novi prireditvi poudarja prav to spojitve estetskega z dobrim, to je z etiko, predvsem pa nova knjiga sovjetskega filmskega režiserja Tarkovskega „Zapečateni čas“, v kateri se zavzema za klasično sintezo lepega, dobrega in resničnega. Po njegovem mora umetnost celo dajati odgovor na poslednja vprašanja, na smisel življenja, in bi morala pripravljati človeka na smrt. Ob Tar-

kovskem se spominja tudi Dostojevskega in Solženicina, ki sta trdila, da bo le lepo rešilo človeštvo. Konča z ugotovitvijo, da Tarkovski s svojo knjigo o pojmovanju lepega „ni daleč od kulturnega pojmovanja Vatikana“. Celovski škof-pisatelj pa tudi poudari, da je Cerkev v tem nasprotju vedno povezovala, da ni alternativnosti „ali lepo ali dobro“, ampak „lepo in dobro“.

Sledita glavna esejja te številke: Theodor Veiter, koroški Nemec, strokovnjak v mednarodnem pravu manjšin, ki se je kot tak že večkrat zavzel za koroške Slovence, je napisal članek: Ali je člen 7 avstrijske državne pogodbe za avstrijske Slovence izpolnjen? Avstrijska vlada stalno poudarja, da je tega v celoti izpolnila, Veiter pa trdi, da je izpolnitev člena 7, št. 2 z izjemo Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu vedno bolj zreduciran. O izvedbi člena 7, št. 3 pa ne more biti niti govora.

Drugi esej je prispeval Vilko Novak ob 100-letnici koroških Slovencev dr. Franceta Kotnika (1882-1955) in 3 leta mlajšega dr. Janka Kotnika (1885-1976). Članek je kritična študija Vilka Novaka, profesorja slovenskega narodopisja na ljubljanski univerzi, ki je gotovo najbolj poklican, da opiše in oceni delo in pomen zaslužnih koroških Slovencev za slovenski narod. Dr. France Kotnik je bil do plebiscita profesor na Celovski gimnaziji, pozneje pa v Sloveniji, kjer je bil z 51. leti upokojen. Prevzel je ravnateljstvo Mohorjeve družbe v Celju, ki jo je ob sodelovanju s Finžgarjem močno razmahnil. Že od mladega je zbiral narodopisno blago in se eden prvih Slovencev posvetil etnografiji slovenskega naroda ter priobčil ogromno razprav predvsem iz koroškega narodopisja (šege, noše, plesi), predvsem pa je bila njegova zasluga, da je odkril in razložil vrednost in pomen koroških „bukovnikov“, to je ljudskih pripovednikov, prevajalcev in prirediteljev tuje ljudske zakladnice, npr. Drabosnjaka in drugih. Dr. Janko Kotnik pa se je uveljavil s sestavo in izdajanjem važnih slovarjev, kot so npr. ruski, francoski, angleški in drugi. S temi se je vpisal v slovensko kulturno zgodovino.

Tržaški pisatelj Rebula nadaljuje tudi v tej številki svoj Dnevnik iz

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Preteklo nedeljo 14. decembra je več kot dva milijona Argentinec imelo priliko voliti na raznih splošnih in strankarskih volitvah. V Córdoba so imenovali poslance v ustavodajno provincijsko skupščino, medtem pa so v Mendozini in Entre Ríos radikalni bili svoj notranji boj, isto kot napredni demokrati v provinci Santa Fe, in desarrollisti v doslej prestolnem mestu Buenos Airesu. Akoravno nobena teh volitev ni imela „vsedrjavne“ važnosti, so bistri opazovalci, pa tudi vlada in opozicija, iz njih pobrali kaj mnogo izkušenj in uka za bodočnost. Oglejmo si jih nekoliko bolj od blizu, ker se res izplača.

KDO JE KDO

Najbolj važne so bile kordobske volitve. Tu je šlo za ustavodajno skupščino po eni strani, in za notranji peronistični boj po drugi. Provincio vodijo radikalni, ki so še leta 1985 na poslanskih volitvah prepričljivo zmagali. Leta 1983, ob volitvah za guvernerja, so dobili kar 55% glasov. Lansko leto so nekoliko padli (51,5%); to pot pa so zbrali ko-

leta 1967. So to svojevrstne glose k dnevnim dogodkom. Tako v tej številki omenja prof. Šolarja in gosli- ra z njegovo izjavo, kako se je pogovarjal z Borisom Kidričem in kako ga je „ob njem obilvala groza“. Podobno se je Rebuli izrazil tudi prof. Trstenjak o srečanju s Prežihovim Vorencom, da je slišal od njega „samo mesarsko govorjenje“.

Omenim naj še prispevek ljubljanskega umetnostnega kritika Ivana Sedeja o slikah tudi v svetu znane slovenjegraškega samouka pod naslovom Resnica in smrt v slikah Jožeta Tisnikarja. Razpravo spremlja troje celostranskih večbarvnih prilog. V bogatem knjižnem pregledu obravnava kritika predvsem dela koroških avtorjev (Jožica Čertov: Pismi iz listja, Herman Vogel: Pajčevina in sveder, in drugi). Kritike sta napisala France Pibernik in Ester Sferco.

Ta septembrska številka Zvona prinaša tudi faksimile izdaj prvih Trubarjevih knjig, Katekizem in Vsem Slovincem, F. Šrmpf pa je opisal slovenski obisk Trubarjevega groba v Derendingenu. Na notranji strani zadnje platnice je priobčena ena zadnjih fotografij kiparja Franceta Goršeta.

Kakšna je tvoja diplomatska naloga za doktorat?

Za doktorat sem oddal rezultate svojega dela, pa dodal še nove poglede na problem, ki ga obdelavam. To je predvsem glede na vrtenje teh nenormalnih zvezd. Ve se, da se take nenormalne zvezde — to je zvezde, ki imajo posebnosti v svojih spektrih — vrte hitreje. Zato nastanejo nekatere neskladnosti. Mnogi fizikalni problemi so zelo zanimivi, in sem jih jaz zdaj prvič proučeval.

Kaj pa tvoje delo na inštitutu? Na katerem inštitutu si pravzaprav?

Inštitut spada pod francoski državni center za znanstveno raziskovanje. Tam delam v ekipi, kjer sem šef in dajem ideje in vodim njihovo delo. Imam pa tudi sodelavce, s katerim delam skupaj.

V Argentino si prišel iz Peruja. Kaj si tam delal?

V Peruju bi radi začeli z astronomskim raziskovanjem. Na najstarejši univerzi v Južni Ameriki sv. Marka — 435 let je stara — je Mednarodna družba astronomov organizirala kurze, na katerih sem tudi jaz predaval o strukturi zvezdnih atmosfer tri mesece.

Kaj bi povedal o slovenskih in argentinskih astronomih; imaš kaj zveze z njimi?

Z argentinskimi astronomi imam stalne zveze in tudi skupaj delujemo, čeprav na razdaljo. Kar pa je slovenskih astronomov, jih poznam zelo malo, le dva Tržačana (eden od njih je Zlobec). K nam v Francijo

maj 42 odstotkov. Še več, če seštejemo glasove obeh peronističnih linij, je razlika med radikali in peronisti komaj 1.500 glasov. In prav to število glasov je osporavanih in mora o njih odločiti volilno sodišče.

Ogenj v radikalnem taboru je ogromen. Córdoba je ena tradicionalnih radikalnih provinc, in krajevna vlada še kar uspešno deluje. Ima probleme, kot jih ima vsa država, a ne več. Poleg tega je guverner, Eduardo Angeloz, celo nekoliko škilil na možnost predsedniške kandidature za leto 1989, ako bi Alfonsín res dokončno odklonil možnost ponovne izvolitve, ali pa če ne bi uspela ustavnna sprememba, ki bi dopustila to ponovno izvolitve. Sedaj so te sanje splavale po vodi padca radikalnih glasov. Tresejo se radikalni močje tudi glede guvernerskih in poslanskih volitev prihodnjega leta. Učinek radikalizma hitro upada, medtem ko narašča naklonjenost do peronizma.

To je druga važna plat teh volitev. Tako kot v provinci Buenos Aires in v Río Negro, bi morale biti notranje volitve peronizma tudi v Córdoba. A tamošnji interventor centralnega vodstva se je temu vztrajno upiral. Zaradi tega je tudi padla v vojo edinstvo peronizma na zadnji državni konvenciji: obnoviteljska struja je zahtevala notranje volitve v Córdoba, ali pa umik. Končno so res zapustili mizo pogajanj, ker v Córdoba do volitev v peronizmu ni prišlo.

LEVA IN DESNA

Pač pa je novi del peronizma v Córdoba, kot svoj čas Cafiero v provinci Buenos Aires, sprožil odcepitve, si sponodil ime pri krščanski demokraciji in nastopil samostojno. Tu di tu je prišlo do presenečenja: obnovitelji so pobrali kar 25% glasov, medtem ko je „pravoverni“ del peronizma prejel 17,7%. To je bil hud udarec za interventorja. Alberto Serú García je pri priči odstopil, in na njegovo mesto bo baje postavljen Mera Figueroa, ki je uspešno izpeljal normalizacijo peronizma v buenosaireški provinci.

Poraz uradnega peronizma pa je prinesel še drugo posledico. Doslej je obnovitelje vodila trojka Cafiero, Grosso in Menem. Pa je richanski guverner Menem počasi zaplaval v „pravoverni“ vode in v primeru kordobskih volitev podpiral uradno strujo. Dejansko so ga že izključili

kot enega „referentov“ obnoviteljske struje. Da to mesto znova napolnijo (naj trojka ostane), sedaj predlagajo zmagovitega kordobskega voditelja in poslanca: Manuela de la Sota naj bi bil novi „referent“, član vodilne trojke.

A se ne končajo tu presenečenja kordobskih volitev. V provinci je bila doslej tretja sila, sicer daleč za radikali in peronisti, intransigentna stranka, ki jo na državni ravni vodi stari radikal Alende. To pot so bili povabljeni v „fronto“ demokristjanov in obnoviteljskih peronistov, pa so ponudbo zavrnil. Še sedaj se kesajo: S 3,75 odstotkov, ki so jih prejeli leta 1985, so sedaj padli na 2,9%, kar pa je po pravilih premalo, da bi dobili kakega predstavnika v skupščino. Obratno pa Alsogarayeve liberalci UCeDe od prejšnjih 3,53 poskočili na 3,8% in si tako zagotovili 3 zastopnike. Zanimivo je, da bodo ti trije liberalni zastopniki lahko razsodniki med peronisti in radikali. Če številke ostanejo nespremenjene, bodo imeli radikali 37 zastopnikov; novi peronisti 21, stari peronisti pa 15, torej skupno 36 radikalov in 35 peronistov. Trije liberalci bodo lahko nagnili tehtnico na to ali pa na ono stran. Zanimivo, kaj?

RAČUNI IN KRČMARJI

Omenili smo trojko peronističnih voditeljev obnoviteljske skupine. Grosso, ki je lani prepričljivo zmagal na notranjih volitvah prestolniškega mesta, letos zahaja v težave. Ko je bilo treba sestaviti listo kandidatov za prihodnje poslanske volitve (leta 1987) je prišlo do toliko notranjih težav, da se je končno predstavilo osem list, od katerih bo seveda ena sama zmagovita. Grosso se je zato z vsi silo oprl na eno teh variant, in sreča mu ne mežika. To nedeljo, 21. decembra se bo razodela resnica. Grosso je preveč zaupal v osebni prestiž. Rezultat bo pokazal, ali je bil račun, ki ga je on napravil, brez krčmarja.

Uštela se je tudi vlada v zadevi zakona o koncu sodnijskih postopkov proti vojaštvu. V senatu so zadevo poslali kar v štiri komisije, kar precej močno zaustavlja izglasovanje zakona. Poleg tega je med radikali samimi toliko debate, da se vlada resno boji za uspeh osnutka. Jasn je že, da bo verjetno podaljšani rok 60 dni, ki ga predvideva vlada. A vse je še tako v zraku, da celo predsednika resno skrbi.

Razmerje z vojaštvom je treba čimprej urediti. K temu težijo tudi zadnje izjave vseh treh poveljnikov. Tako general Ríos Ereñu kot brigadir Crespo in admiral Arosa so se kritično izrazili o vojaški preteklosti (Nad. na 3. str.)

Janez Zorec - doktor astronomije

skih zborih in kot solist, kot nadarjen igralec, pri Slovenski kulturni akciji kot predavatelj. Sedaj pomaga tudi v Slovenskem domu v Parizu.

Ko je pred meseci obiskal Argentino, in je imel predavanje o svojem delu pri SKA, smo ga tudi pri uredništvu Svobodne Slovenije prosili za pogovor.

Iz tega posnemamo:

Mi lahko poveš, kaj je predmet tvojega raziskovanja v astronomiji?

Takoj ko sem prišel v Francijo, sem se popolnoma posvetil astronomiji. Tu sem zamenjal polja raziskave; v Argentini sem proučeval sisteme, v katerih se je pretakala materija iz ene zvezde v drugo, v Franciji pa študiram posamezne zvezde, ki imajo neke posebnosti; in sicer moramo ugotoviti, zakaj se pri nekaterih zvezdah pojavljajo anomalnosti. Takih zvezd je vsega kakih 20%.

In kaj točno raziskuješ pri teh nenormalnih zvezdah?

Moje delo sestoji iz dveh načinov. Prvo je opazovanje; hodim v observatorije, predvsem francoske, pa vsaj enkrat na leto se popeljem v Čile, kjer ima Evropa svoj observatorij. Tam posnemam spektre zvezd, katere pozneje študiram. Po drugi strani pa je treba iz teh spektrov povzeti nekaj parametrov, da zvem, kakšna je struktura zvezde. Torej teoretična razlaga svetlobne analize.

Pred kratkim smo dobili sporočilo, da je 5. decembra postal doktor astrofizike prijatelj Janez Zorec. Ta dan je z uspehom branil pred devetčlansko komisijo na Institut D'Astrophisique v Parizu svojo na povabilo napisano doktorsko tezo: Struktura in diferencialno vrtenje v zvezdah B razreda.

Naj omenim nekaj življenjskih podatkov o mladem znanstveniku, ki je izšel iz argentinske slovenske skupnosti in v njej tudi aktivno kulturno deloval:

Rojen je bil 27. oktobr 1948 v San Martinu, predmestju Buenos Airesa. Po končani srednji šoli v kolegiju Mariano Moreno se je vpisal na astronomsko fakulteto v La Plati, nato pa dve leti študiral astrofiziko na naravoslovni fakulteti državne univerze v Buenos Airesu. Dobil je francosko štipendijo za študij astrofizike v Parizu kjer je nato dobil delo v Astrofizikalnem inštitutu.

V San Martinu se je udeleževal v Slovenskem domu, pa še pri SKA-DU, Mladinski vezi, pri raznih pev-

prihajajo predvsem iz Beograda, enemu študentu bom letos mentor.

Lahko kaj poveš o slovenskem življenju v Parizu?

V Franciji je precej Slovencev, a so precej razkropljeni; tudi v Parizu samem jih je malo, bolj žive v okolici. Zberejo se vsak teden, ko prihajajo k maši kakih 50—80 km daleč — kakih 80 izseljencev.

In kako deluje Slovenski dom v Parizu?

Voditelj vsega tega je msgr. Nace Čretnik, pomaga mu g. Flis; ob njem je Društvo Slovencev, ki letos praznuje 25-letnico. Imamo na razpolago cerkev, ki se drži doma, za da pa imamo svojo dvorano. Tam se dobimo pri maši, potem pa gremo v dvorano, kjer imamo razne programe. Imamo kulturna predavanja, slikarske razstave (tudi mlajši umetniki iz Slovenije ali Koroške) kakšno manjšo igrico, obletnice itd. Vsak teden smo imeli radijsko oddajo na škofijskem radiu Notre Dame enkrat na teden pol ure. Izdajamo tudi listič kakih trikrat na leto. Za 25-letnico bomo pripravili proslavo, o kateri bi lahko kaj več poročali.

Kako ti sodeluješ pri slovenskem kulturnem delu?

Sodelujem s kakšnim predavanjem, pri igrakah, pri petju. V začetku sem tudi kaj režiral.

Kdo vse prihaja v Dom?

Tu se zbirajo Slovenci iz vseh vetrov, še posebno prihajajo študentje iz Slovenije, in tu imajo možnost

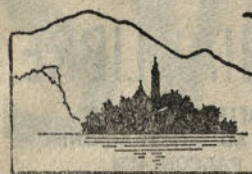
stika z drugimi pogledi. Dobijo ogromno literature, slovenskih časopisov in knjig z vsega sveta, to zelo berejo in tudi odnesejo. Zato je važno, da se čim več pošlje tja. Vsak študent, ki pride tja, najprej opazi pri vходу križ in slika škofa Rožmana. Seveda se vsak tudi pozanima, dobi časopise in tudi začne povpraševati. Seveda pa se nikomur ničesar ne vsiljuje. Odprt je Dom vsem Slovincem.

Si se že kar vživel v Franciji?

Tam sem se zelo vživel, predvsem v Parizu. Tu v Argentini ne bi mogel dobiti primerne službe, kajti tam sem v centru znanstvenega dogajanja.

Bi še kaj pripomnil k tem vprašanjem?

Večkrat mi pride na misel, ali bi predaval v slovenščini ali v španščini? To preiščujem tako: Kaj naj pomeni govoriti slovensko o znanstvenih problemih? Zame sta to dva problema: ali se splača na prirodoslovnih predavanjih govoriti slovensko, in to slabo slovensko; in ali bi se splačalo, da bi govoril v jeziku, ki ga najbolj obvladam, in v tem natančno. Ko se predava npr. splošnemu občinstvu z različnim znanjem, se splača govoriti slovensko, ko pa si med specialisti, ko je potrebna preciznost, govoriš v jeziku, ki ti pride najbolj prav. Ko govorim slovensko, je brez dvoma velika težava, ker si moram priučiti vsakokrat nove izraze; in še sem opazil, da so se astronomski izrazi spremenili tudi v važnih stvareh. Dejal bi, da so med Slovenci boljši astronomi tisti, ki

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Smučarski sejem Snežinke je privabil v nekaj dneh čez 50.000 obiskovalcev. Na njem so si ogledali, pa tudi precej kupili smučarsko opremo in že naprej kupovali dnevne karte za žičnice. Cene so visoke, a se jih zadnje dneve niso ustrašili. Tako je dnevna karta za na Kravec stala 4 tisoč din, na Veliki Planini pa 1.800 din (pozimi 3.000 din). Razstavljalo in prodajalo je staro in novo opremo kar 70 razstavljalcev.

IDRIJA — Rudnik živega srebra mislijo do leta 2000 dokončno zapreti. Razlog je izčrpanost rudnika in nizka cena živega srebra. Problem pa bo izvesti zaprtje, saj je njegova infrastruktura ogromna in zato bo treba najti ustrezno tehnološko rešitev.

LJUBLJANA — Na gledališkem festivalu Gavellovi večeri v Zagrebu je uprizoritev Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane Blodnje odnesla največ priznanj. Delo je dramatikacija Dostojevskega romana Besi.

LJUBLJANA — Skrajšan delovni čas — od 42 na 40 ur — bodo od začetka leta 1987 uvedli v šestnajstih ozidih (organizacijah združenega dela). Zaenkrat so izbrali le gospodarsko uspešne organizacije za poiskus; v njih je zaposlenih nekaj čez 30.200 ljudi.

RAŠICA — Trubarjevo domačijo je od meseca septembra do začetka novembra obiskalo čez 30.000 ljudi. Za 400-letnico Trubarjeve smrti je bilo organizirano veliko slavlje in ena izmed akcij je bila obnovitev Temkovega mlina. Že dalj časa pa obnavljajo grad Bogenšperk, v katerem se je tudi mučil Trubar, predvsem v času, ko je bil na Slovenskem preganjan.

LJUBLJANA — Revija Mladina bi morala skupaj z beograjsko NIN pripraviti svoje dneve v Beogradu, pa so jih morali ukiniti, ker so se tamkajšnji organizatorji premislili. Program bi med drugim vseboval okroglo mizo o civilnem služenju vojaške službe, o členu 133 (ki kaznuje tudi tkim. verbalne delikte); potem naj bi predstavili nova gibanja (ekološki in drugi), pa še dela Andreja Habiča in rock koncert. Ukinitve je zapovedal Republiški komite Zveze socialistične mladine Srbije, ker da temi okroglih miz nista zanimivi za Beograd. Da bi pa Mladina pripravila samo ostali program, da pri slovenski reviji niso sprejeli.

LENDAVA — Bronasta doba v Sloveniji je bil naslov mednarodnega ko-

žive zunaj, kot oni, ki žive doma. Zato je pri teh odgovornost, da pripomorejo tudi s svojim jezikovnim bogastvom, ker smo gotovo na višjem nivoju kot astronomi doma. Torej je naša dolžnost, da ohranimo slovenščino. Ko pa smo zunaj, je treba ohraniti to tudi dejansko. Pa še to: če govoriš slovensko, govoriš slabo slovensko, bolje rečeno, govoriš s slovenskimi besedami v jeziku, ki že ni več slovenski, ker je drugače sestavljen. Istočasno pa, ko imam predavanje npr. v francoščini ali angleščini, vsi vedo, da tista moja francoščina ni prava francoščina, a zaradi tega nima nihče nobenega kompleksa, glavno je, da poveš vse natančno. To pa lahko naredim jaz tudi v slovenščini. Morda bom uporabljal slovenske besede v neslovenski zvezi, a bom ravno tako precizno povedal. A prizovok je slovenski. In še to, pri tem obujaš pri sebi odgovornost za to, da se boš poznal, da bo boljše, in v tem je tudi prispevek k ohranjanju. Že v Sloveniji sami imajo vsaj 47 dialektičnih skupin, tako je tudi to izrazoslovje, ki nastaja zunaj, le eden več od teh odtenkov. Zakaj bi se tega sramoval. Zato je dolžnost vsakogar, ki je specialist v kaki stroki, da se potruji s slovenščino.

Mlademu slovenskemu znanstveniku in novemu doktorju astronomije v imenu vseh Slovencev v Argentini iskreno čestitamo in mu želimo še veliko uspehov pri njegovem strokovnem delu, kakor tudi v življenju. Istočasno želimo, da se kmalu spet vidimo!

TDml.

lokvija, na katerem so v 30. referatih skušali predstaviti stanje raziskav v času med leti 2000 in 800 pr. Kr. Predavatelji so bili iz Slovenije in Jugoslavije, Avstrije, Madžarske, Nemčije in Italije. S tem so skušali osvetliti dobo, ki je v Sloveniji najmanj raziskana.

LJUBLJANA — Mladinska knjiga je predstavila nova dela. V zbirki Odissej so izšla: Članek avtorja Gómeza, Barbara Préverta in Hobit Tolkiena. V zbirki Biseri pa sta izšli knjigi Tri kraljeve opice W. de la Mare in Tartarin iz Tarascona A. Daudeta.

OELJE — Heretik je naslov filma o Primožu Trubarju. Slavnostno so ga predstavili v okviru Tedna domačega filma v Celju. Film je nastal v produkciji TV Ljubljana po scenariju Draža Jančarja in v režiji Andreja Stojana.

LJUBLJANA — Državna založba Slovenije je proslavila izid 150. knjige in 40-letnice izhajanja Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev. Kot 150. knjigo v zbirko je izdala drugo knjigo Zbranih del Alojza Gradnika.

LJUBLJANA — Lajnar se je pojavil spet v Ljubljani. V podhodu Maximar keta je nastopil ansambel Rdeča kapa. Posebnost pa je bil nastop lajnarja, ki je že zdavnaj izginil iz slovenskih ulic. Na lajno je igral Kranjčan Mirko Tepina.

UMRLI SO OD 11. DO 17. NOV. 1986:

LJUBLJANA — Rudolf Ban; Jože Udovič; Stane Jesih; dipl. inž. Alojz Ilerič, 86; Ivan Komes; Zofija Otorepec; Danica Peče roj. Zmrzlikar; Martin Koklar; Lija Kadunc; Marija Sinkovec roj. Koprivšek; Vid Mavec; Ivan Poljanšek; Lojze Hajnrihar, 87; Pepca Rebernik; dr. Bogomil Kenda; Marija Požar roj. Anžlovar; Boris Čibelj; Jurij Legvart; Ciril Peklaj, 76; Terezija Zorman roj. Lampe; Franc Lovrenčec; Frančiška Zajc roj. Čuden; Arnold Arčon; Vid Mavec; Frančiška Košir, 89; Jože Butala, 84; Alojz Trobec, 57; Ernesta Ferjančič roj. Velikonja; Veronika Klemenc; Rudolf Selič; Viktorija Kastelic roj. Šircelj; Ivan Korošec; Alojz Gačnik; Mara Vidmar-Lunder; Jože Pristovšek, 80; Jože Skale.

RAZNI KRAJI — Franc Arh, Krško; Almira Rustja, Branica; Alojz Bregar, Beričevo; Aldo Perhac, 71. Senožec; Konrad Gamšek, Svibno; Edmund Držanič, Mekinje; Stana Sprajc, Griže; Marija Lipičnik, Smartno; Urula Urbančič roj. Uršič, Brezovica; Marija Košmrlj roj. Vesel, Tabor; Vida Testen roj. Sara, Celje; Franc Gosar, Dol. Logatec; inž. Darko Hrovatin, Solkan; Anton Šubič, Lipica pri Škofji Loki; Drago Žerko, Zagorje ob Savi; Frančiška Jerman roj. Cerar, Brdo pri Lukovici; Marija Šircelj, Koper; Milan Lamovšek, Škofljica; Saša Golob roj. Tajnik, Kranj; Srečko Guzaj, Zagorje.

MIRKO VASLE

Slovinci in šport

ALPINIZEM

Slovenska andinistična odprava je znova odpotovala v argentinsko Patagonijo. Odpravo sestavljajo znani plezalci Franček Knez, Silvo Karo in Janez Jeglič. Trojica bo poskušala na 2987 m visokem Torre Eggerju v sosesčini slovitega Cerro Torreja potegniti prvenstveno smer v markantni 1000 m visoki steni, ki se je doslej ni še nihče lotil. Sicer pa sta v Torre Egger speljani le dve smeri in še ti le po grebenu. Odprava bo trajala dobra dva meseca. A fantom gre trda v finančnem predračunu in zaradi plezalne opreme. Upajmo, da jim ti problemi ne bodo delali preveč preglavic pri plezanju.

AVTOMOBILIZEM

Na Rallyju, ki se je vršil za evropsko prvenstvo, v Algarues na Portugalskem, je zmagal domačin Santos s Fordom 200 RS. Slovenec Kuzmič z Renault 5 turbo je prišel na cilj na petem mestu.

Nekaj dni zatem so tekmovali v San Marinu, kjer je zmagal Italijan Tabaton z Lancia Delta 54. Kuzmič je odstopil, ker mu je odpovedal menjalnik (cambios).

V skupnem seštevku za Evropsko prvenstvo je Kuzmič na 10. mestu

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne novice

Rojstva: V družini Janeza Homoyca in njegove žene ge. Haline Mitschtschenko se je 2. oktobra rodil sin, ki bo krščen na ime Franci.

V družini Petra Lobnika in njegove žene ge. Liliane Astone se je 2. decembra rodila hčerka, ki bo krščena na ime Maria Daniela.

V družini Narteja Kinklja in ge. Marije roj. Novak v Tucumanu se je rodila hčerka, ki bo krščena na ime Andreja Cecilija.

Krsti: V soboto, 13. decembra, je bil krščen v farni cerkvi Sv. Roze v Munro Marko Markež, sin Ireneja in Ane roj. Skarlovnik. Botra sta bila Marija Skarlovnik in Andrej Markež. Krstil je g. Jure Rode.

V soboto, 13. decembra, je bil krščen v farni cerkvi Marijinega Vnebovzvetja v Villa Bosch Marijan Žerovnik, sin Marijana in Marte roj. Rezelj. Botra sta bila Irena Rezelj por. Peršuh in Gustavo Hourclé. Krstil je g. Jure Rode.

Vsem staršem iskrene čestitke!

Nova diplomantka: 27. oktobra je končala na CONSUDEC študije iz psihopedagogije Helena Lobnik. Zelimo ji veliko uspeha!

BUENOS AIRES

ZVEZA SLOVENSkih MATER IN ŽENA

20. občni zbor Zveze se je po vseh pravihli vršil po redni mesečni seji in sestanku. Pregledale smo leto in po poročilih ugotovile, da se z dobro voljo marsikaj naredi kljub težavam v skupno dobro. Udeležbe res ni bilo dosti na naših srečanjih, pa je bilo zato več razumevanja za naše akcije tako na socialnem, kakor tudi na kulturnem polju. To dokazujejo tudi številke, saj je bilo prometa kar za A 6.138,78. Skrbno je ves čas vodila dr. Dobovškova, ki je na prošnjo vseh znova sprejela vodilno mesto za naslednje obdobje. Druga mesta so sprejele ge. Mirjanka Voršič — podpredsednica, tajnica — Marica Zakrajšek, soc. referentka — Marta Jeločnik kult. referentka — Irena Fajdiga, gospodinja — Marija Eiletz, nadzorni odbor — Dani Zupan, Iva Vivod in Rezi Marinšek.

V širšem odboru so: lic. Meta Vombergar, prof. Marjana Vivod, Jelica Stariha, Kristina Rant, Marica Skvarča, Delija Truden dr. Katica Skvarča, Lojzka Dimnik, Marjetka Marjetka Dobovšek, Majda Repovž in Bernarda Ziherl.

Zastopnice krajevnih domov so: za San Justo — Marija Groznik, Ani Zakrajšek, Albina Teraš; za S. Martín — Mirjanka Voršič; za Pristavo — dr. Nataša Krečič; za Lanús — Mari Mehle; za Berazategui — Omahna Manica in Brigita Vidmar;

za Carapachay — Helena Gričar in Tončka Truden.

Predsednica je nagovorila vse navzoče s spodbudnimi besedami za bodoče delo in nakazala nekaj perečih točk današnjega stanja v svetu ter priporočila sodelovanje pri Katoliškem shodu, ki bo drugo leto. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na našo domovino Slovenijo, kjer se tudi čuti želja po resnični nepristranski — zgodovini. Kot matere in žene pa moramo skrbno paziti na svoje družine in obenem spremljati življenje tako v Argentini kakor v domovini.

ZSMŽ je imela svojo predbožičnico 28. novembra v kuhinji Slovenske hiše. Za okrasitev omizja in za božični jedilnik sta poskrbeli ge. Pepca Pulko Teličeva in prof. Nadislava Lahajner. Razmnožene recepte pa smo razdelile po posameznih krajevnih Domovih.

BARILOCHE

MIKLAVŽEVANJE

V soboto, 6. decembra nas je tudi letos obiskal sv. Miklavž. Prišel je s svojim spremstvom v Planinski stan, kjer se je zbralo številno občinstvo, zlasti mladina. Slišali smo tudi nekaj kulturnega sporeda, ker so srednješolci predvajali pesmi Balantiča, Gregorčiča, Prešerna in Mauerja. Oni so tudi pripravili Miklavževa darila in scenerijo za Miklavžev prizor. Miklavž je potem obdaroval male in velike in počastil občinstvo z lepim in tehtnim nagovorom.

MENDOZA

GREGORČIČEVA PROSLAVA

„Goriškega slavčka“ — Simona Gregorčiča smo ob 80-letnici njegove smrti počastili v nedeljo, 30. novembra dopoldne po skupni slovenski maši.

Prof. Majda Nemanič nam ga je predstavila v kratkem uvodu in jasnem obrisu kot človeka in pesnika.

Sledila je predstavitev pesnikove osebnosti v njegovih lastnih pesnitvah z recitacijo in petjem našega pevskega zbora.

Spoznavali smo pesnika v štirih vsebinskih skupinah njegovih pesmi: rodoljubne, ljubavne, izpovedne in domotožne. K vsaki pesmi je prof. Nemanič podala kratko vsebinsko označbo.

Med rodoljubnimi Gregorčičevimi pesmimi nam je Stane Grebenc recital pred pesmi. Jasni zvezde. Domovini, Soči (v skrajšani obliki) in Naša zvezda.

nijo zastopajo kar 4 ekipe: Kors Rogaska iz Rogaske Slatine, ki po 5. kolih vodi z 10 točkami; Marles Branik iz Maribora, ki je na tretjem mestu z 8 točkami; Ilirija iz Ljubljane 7 točk v štirih igrah; Sava Komerec iz Kranja je na sredi lestvice s 7 točkami.

NOGOMET

Kot smo že navajeni, Slovenija nima v zadnjih letih predstavnika v prvi zvezni nogometni ligi. V II. ligi najdemo na zadnjih mestih lestvice Maribor, ki je bil nekdanji prvotni. Po 15. kolih pa je dosegel komaj 11 točk. II. zvezna liga tekmuje v dveh skupinah: Zahod in Vzhod. Prvaka teh dveh skupin avtomatično preskočita v I. zvezno ligo, zadnji trije pa padejo nazaj v republiške lige. Iz tega sledi, da če letos Maribor ostane med tremi zadnjimi mesti, bo moral prihodnje prvenstvo odigrati v Slovenski nogometni ligi. Prav v tej ligi pa po 12. kolih nepričljivo vodita favorita Integral Olimpija ter Koper, ki sta zbrala 21 točk.

ROKOMET

Pri moških igra letos v I. zvezni ligi ljubljanski Dinos Slovan. V sedmih kolih je zbral sedem točk in je nekje na sredi lestvice.

V II. zvezni ligi je Aero Celje na zadnjih mestih.

Pri ženskah je v prvi ligi turnir trenutno prekinjen, ker se ravno te

Sledile so v izboru ljubavne: Pogled v nedolžno oko — recital inž. Jožko Šmon; Svarilo in Sinoči je pela — v izvajanju našega pevskega zbora pod vodstvom lic. Marka Bajuka ml.; Kitica cvetja — v recitaciji inž. Jožka Šmona in Njega ni (Rože je na vrtu plena) v izvedbi pevskega zbora.

Med izpovednimi pesmimi, ki nam pesnika kažejo v njegovi življenjski usodnosti v njegovem gledanju na svet in človekovo življenje, je Rudi Hirschegger recital pesmi: Na bregu, Življenje ni praznik in Siromak.

Pesnikovo neutešljivo domotožje in hrepenenje po rodnih planinah nam je zbor predstavil v zaključnih dveh pesmih: Veseli pastir in Nazaj v planinski raj.

Vsi sodelujoči, tako recitatorji kot pevci v zboru, so z vsemi svojimi razpoložljivimi možnostmi uspešno z vseh naštetih vidikov predstavili nazorno podobo pesnika-umetnika in „našega“ pesnika. Saj je toliko njegovih pesmi narod privzel — za svoje in so postale last vsega naroda, so ponarodele!

Vsi sodelujoči so v velikem in doživljem priznanju nagradili sodelujoče ob vseh točkah z živahnim ploskanjem. Dvorana je brez dvoma občutila — pesnikovo navzočnost. Splošno mnenje in prepričanje je bilo slišati med odhajajočimi, da imajo takšne prireditve poleg vsega tudi izredno bogat in koristen učinek za našo skupnost, ko jo uvajajo v poznavanje naših kulturnih in umetniških vrednot.

Bb.

MOGOČE NE VESTE, DA...

— da je jugoslovanski Zvezni izvršni svet predlagal sprejem zakona, po katerem naj bi prihajajo leto namenili spominu in delu srbskega kulturnega buditelja Vuka Stefanovića Karadžića, a da so se dvignili glasovi proti temu, da bi takšen predlog postavljalo politično telo, ker da bi to dajalo vtis „unitarizacije“ Vukovega spomina...

MLADIKA, Trst, št. 8

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

(Nad z 2. str.)

sti glede ustavnega reda. Admiral Arosa je dejal, da „vojaški udari niso rešitev za probleme države“. Ta samokritika skuša nagniti milost poslanec na izglasovanje zakona „zapika“. A tudi tu kaže, da je šlo za račun brez krčmarja. Vlada vendar upa, da bo predsednikov vpliv končno dosegel izglasovanje polemičnega zakona. Vse je zavisno od senata, med poslanci bo šlo laže.

dni igra 9. svetovno prvenstvo na Ni-zozemskem.

V II. ligi Velenje zaseda rep. V 8. kolih so Ljubljankanke zbrale le 5 točk.

Pri moških je ljubljanski Dinos Slovan v tekmi pri osmini finala za pokal evropskih pokalnih prvakov premagal islandskega Stjarnamja z 22:15 v Ljubljani in se odpravlja na povratno tekmo v Rejkjavik s prednostjo 7 golov. Specialisti imajo to za velik uspeh ljubljanskega moštva.

ODBOJKA

V prvi ligi je pri moških po šestih kolih mariborski Stavbar MTT na predzadnjem mestu (ima komaj 2 točki). V II. ligi Zahod pa sta Bled in Salonit na sredi lestvice, Pionir in Fužinar pa na zadnjem mestu brez točk.

Pri ženskah zasedajo lanske prvakinje I. lige Paloma Branik drugo mesto. V Sofiji, Bolgarija, so se odbojkarice Palome Branik poslovile od pokala evropskih prvakinj, ko so izgubile s CSKA iz Sofije s 3:0, v Mariboru pa so bile premagane 3:1.

TELOVADBA

V sklopu 18. balkanskega prvenstva, ki se je odigral na Reki, so Jugoslavlani po dolgem času dobili spet zlato kolajno. To si jo je priboril ljubljancan Lojze Kolman in sicer na orodni telovadbi, tokrat na drogu z oceno 9.80.

MALI OGLASI

SNEMANJE
Presnemanje kaset vseh vrst. — Mirko Vasilje — Novi naslov: Cnel, Allende 386 - Ramos Mejia - T. E. 657-3288.

POČITNICE

V Miramaru oddam za januar in februar opremljeno hišo z vratom, 7 kvader od morja. Informacije od 18 dalje. T. E. 665-6928

ZDRAVNIKI

Rožmanov dom — Vsako prvo soboto od 9 do 12 ordinira dr. B. A. Rebozov, zdravnik za živčne in duševne bolezni. Za rojake brez sredstev — brezplačno. Prijave T. E. 792-2212/8648.

ADVOKATI

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

arh. Andrej J. Horvat — Načrti za gradnje stanovanjskih in trgovskih poslopij, predelave, opreme in dekoracije. Curupayti 1525 - (1708) Morón - Tel. 628-7515.

OBRITNIKI

Modno krojaštvo — Tone Bidovec - nove oblike in popravila starih - Av. de Mayo 2416 - Ramos Mejia - Tel. 651-1242.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Cena največ štirih vrstic A 3 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 8.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Solska kolonija bo odpotovala z vlakom Rayo de Sol v petek, 26. decembra, ob 21 s postaje Mitre na Retiro. Vsi otroci naj bodo zbrani ob 20.15 uri.

FRAN MILČINSKI

Prčki brez gnezda

O poli dvanajstih se je vrnila s polja mati, s košaro v roki, ki je bila v njej nesla delavcem predpoldanico. Obesila jo je na kljuko pri durih, obrisala si s čela pot, se oddahnila in prijazno dala hčeri roko. „Če Bog dá, vse v lepem spravimo pod streho“ — in že se je zasukala k loncem pred pečjo, da stori še zadnje, kar je bilo treba za kosilo. „Kako pa, da nisi pripeljala fanta s seboj? Ali še nima počitnic?“

Stara mama je zlezla brez slovesa iz kuhinje v prvo nadstropje, kjer je imela svojo sobico; tu je najrajši samovala, kadar ni lupila krompirja.

Jerajeva je bila zdaj odpočita in vino ji je dajalo poguma. „Nič dobrega vam ne povem, mama, fant nam je ušel! Iščejo ga. Pravijo, da so ga videli proti Trstu. Taka sem, kar meša se mi!“

Mati se je ozrla od piskrov na hčer. Edini sin se ji je izgubil, ona pa udobno sedi na klopi, noge na pručici, roke sklenjene okoli kolen — slika rajске zadovoljnosti! Zmajala je glavo. „Ušel? Pa kdaj in zakaj? Pri nas se ni nič zgledilo.“ Iz težkega lonca je strela kašo v skledo.

„Sem mislila...“ je rekla Jerajeva. „Žive duše nimam, da bi se z njo svetovala! Moj mož je tak“ — zdaj šele je izpustila kolena iz rok, ker je roke potrebovala za dramatično igro okoli oči — „ne grem več nazaj

OBVESTILA

SOBOTA, 20. decembra:

Zveza slovenskih mater in žena in Vincencijeva konferenca pripravljata koncert božičnih pesmi komornega zboru ge. Anke Savelli Gaserjeve, v Slovenski hiši ob 19.

NEDELJA, 21. decembra:

Odprte podružnice SLOGE v Našem domu v San Justo ob 9.30. Zvezna občna zbor SDO in SFZ ob 10.30 v Slovenski hiši.

SREDA, 24. decembra,

Slovenska polnočnica v slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 23. uri. Pel bo „Gallus“. Pol ure pred sv. mašo petje starih božičnih pesmi.

BOŽIČ, 25. decembra:

V Slovenskem domu v San Martinu božičnica in nato zajtrk.

V Našem domu v San Justu božična proslava po slovenski sv. maši.

PETEK, 26. decembra:

Kulturni večer SKA: dr. A. Stres: Človekove pravice in moderne ideologije v Slovenski hiši ob 20.

SOBOTA, 27. decembra:

V Slovenskem domu v Carapachayu ob 20. uri koncert narodnih pesmi novega zboru; nato slavnostna večerja.

SREDA, 31. decembra:

V Slovenskem domu v San Martinu veliko silvestrovanje s Planiko — Zlate zvezde.

V Našem domu v San Justo silvestrovanje — sodeluje Magnum.

Slovinci na Primorskem

O SLOVENSKI ZAŠČITI

V Trstu se je sestala slovenska enotna delegacija, da bi ocenila zadnje novosti v zvezi s prizadevanji za globalni zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Pozitivno je ocenila dejstvo, da se je v senatu končno obnovil zakonodajni postopek v ožjem odboru komisije za ustavna vprašanja, in pa nekatere izjave v poslanski zbornici, ki so pokazale na zavest znatnega dela demokratičnih sil, da je nemogoče še naprej odlašati s priznanjem temeljnih pravic, ki jih Slovenci zahtevamo na podlagi ustavnih določil in mednarodnih dokumentov.

Slovenska enotna delegacija najodločneje odklanja stališče in predloge, ki bi hoteli zožiti bodoči zaščitni zakon le na obravnavo nekaterih vprašanj. Enotna delegacija čuti potrebo, da poudari nesprejemljivost načela postopnosti in ločevanja zaščitnih določil na različne zakonske instrumente. Zato ponavlja zahtevo, naj bo zaščitni zakon globalen, kar zadeva vsebino in kar zadeva ozemlje, ki ga obravnava. Zaščitna do-

ločila morajo zajemati vsa življenjska vprašanja slovenske narodnostne skupnosti in veljati za vsa področja tržaške, goriške in videmske pokrajine, kjer živimo Slovenci.

Slovenska enotna delegacija ravno zavrača nekatera omejevalna stališča, ki so že prišla na dan med razpravo v ožjem odboru senatne komisije za ustavna vprašanja. Spričo kretnja finančnih sredstev, ki jih predvideva za potrebe slovenske manjšine osnutek finančnega zakona in novega triletnega finančnega načrta, pa izraža hudo zaskrbljenost in podčrtuje svoje prepričanje, da ni mogoče varčevati pri uresničenju manjšinskih pravic.

Katoliški glas, 20. nov.

DOBI SLUŽBO

oseba moškega spola s profesionalnim registrom, ki želi napredovati.

Začetna plača A 350.-

Predstaviti se v soboto, 20. decembra, od 15. do 20. ure ali v ponedeljek, 22. decembra, od 15. do 20. ure.

Av. del Libertador 1920
14. nadstr. "F" - Olivos

Prosimo, poravnajte naročnino!

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY

- Na sveti večer bo ob 24. uri polnočnica z ljudskim petjem. Nato pa bo božična napitnica — agape — za vse navzoče.
- V soboto 27. t.m. Večer carapachayske družine. Ob 20 koncert narodnih pesmi novega zboru PLAMEN, ki ga vodi prof. O. Bandan, član Teatra Colón. Sledi slavnostna večerja in žrebanje glavnega dobitka, veliki hladilnik-freezer. Vstopnice se dobijo pri odbornikih. Rojaki in prijatelji prav iskreno vabljeni!

NAS JE ŽE 400

članov MUTUALA SLOGA, ki imamo KARTO SLOGA in s tem že pravico do:

- takojšnjega posojila do A 600 samo na osebni podpis.
- prostega vstopa na letovišče SLOGA.

Po določeni čakalni dobi pa nam bodo pripadale znatno zvišane socialne podpore in sicer **čez eno leto:**

- ob poroki A 500; b) ob rojstvu otroka A 450; c) ob zaključku uradno priznane srednje šole A 250.-

Čez tri mesece pa smo kriti za primer popolne in stalne nespobnosti za delo s podporo A 1.100.- in za primer smrti A 1.100.-. Kako dobiti Karto Sloga in z njo vse te ugodnosti? Biti ali postati član MUTUALA SLOGA in imeti vloženi v navadnih hranilni vlogi na običajne obresti vsaj A 120.-. Ti pogoji veljajo za tiste, ki si bodo nabavili Karto SLOGA do 31. 12. 86. Po tem datumu se bo še vedno lahko dobila KARTA SLOGA, le da bo treba nekoliko več vložiti v navadno hranilno vlogo. Pridružite se nam še vi, ker več ko nas bo, bolj si bomo lahko pomagali, kajti v

V SLOGI JE MOČ!

Slovenska kulturna akcija

16. KULTURNI VEČER

XXXIII. SEZONA

DR. ANTON STRES

„Človekove pravice in moderne ideologije“

Predavanje bo v petek, 26. decembra, ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše.

NAŠ DOM

SAN JUSTO

Silvestrovanje

v sredo, 31. decembra, ob 21. uri.

Vstopnice v predprodaji pri odbornikih.

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

želi vsem svojim članom in prijateljem Doma blagoslovljene božične praznike in srečno Novo leto, ter vse lepo vabi na

SLOVESNO PRAZNOVANJE BOŽIČA,

ki bo v četrtek, 25. decembra, v cerkvi Presvetega Srca z božično sv. mašo.

Po sv. maši bo v Domu božičnica in božični zajtrk.

Obenem vabimo vse rojake na že tradicionalno

VELIKO SILVESTROVANJE,

ki bo v Domu na Silvestrovo, 31. decembra, ob veseli in prijetni družbi.

„pa ukazala je, naj očetu nič ne povem!“ Postavila je jed in vino na mizico pri oknu, kjer je sedela stara mama in z naočniki na nosu pletla nogavice.

Stara mama je vzdihnila. „Taki so Saj pravim!“ Kruta sta se ji zdela sin in snaha in brez srca za svoje otroke. Dobrosrečna ženica je bila pozabila, da takrat, ko je bila še sama mlada, čila mati šestih otrok, teh tudi ni razvajala, ampak jih je s strogo doslednostjo vzgajala k delu in poštenju...

Jedla je svoje kosilce, vmes povedala kako tolažilno besedo: „Bo že Bog dal!“ ali kaj takega. Naposled ji ni dalo miru, vstala je, stopila k skrinjici za posteljo, odprla pokrov in iz dna poiskala židan mošnjček. Brskala je po njem in slednjič privlekla na dan v papir zavit tolar. „Na!“ je rekla in ga stisnila Jerajevi v roko, „le vzemi, da ne boš brez denarja!“ Potem je šla spet h kosilu.

Ko se je Jerajeva vrnila v vežo, so bili poslani delavci že pojužinali; stali so pred hišo in poslušali gospodarja, ki jim je ukazoval popoldansko delo.

V hiši so sedeli domači za mizo pri južini, ki je bila enaka z južino družine. Le za staro mater se je kuhalo posebej.

Brat Jaka, širokopleč, golorok, rjavordeče polti, jo je prvi zagledal. „Le pridil! Pa moliti moraš zase, mi smo že! Prav je, da prihajaš pomagat. Če boš pridna, dobiš tri dvojčaje na dan in vse prosto, še luč podnevi.“ Ponudil ji je žuljavo roko.

Izzá mize je skočilo rdečelično de-

kle dvajsetih let. „O, sestra, kako se pa imaš? Kaj pa tvoj on? Kaj pa Milanček?“

Jerajeva je ujela materin pogled, ki ji je velel, naj ne razklada, kaj jo je privedel semkaj. Odgovorila je s prisiljenim smehom: „Vse pozdravlja.“ Sedla je za mizo, vzela žlico, se površno prekrizala in se lotila preproste kmečke hrane — nič kaj ji ni šla v slast.

Oče je bil odpravil družino, pridružil se je kosilu. Bil je resen, tih mož. Tem zgovornejša je bila sestra Lenčka, kakor studenček ob poti ji je žuborela beseda.

„Čakaj,“ je rekla, „zdaj ko si tu, mora enkrat Jaka zapreči, da naju potegne k sestri Poloni. Bova videli, ali jo spraviva v smeh ali ne — taki dve, kakršni sva medve.“

„Reva, ne more se potolažiti,“ je pripomnila mati. „Osem mesecev bo že, kar ji je umrl Nacek. Pa še žaluje, kakor da bi bilo véeraj. Edinec je bil!“

„Veš, taka je,“ je pripovedovala Lenčka, „pri durih ima na žeblju njegovo suknjico in kadar gre zdoma, jo vsakokrat prime kraj rokava, kakor bi živemu dajala roko: Z Bogom, moj Nacek! Le pridkan bodi, saj kmalu pridem!“

„Za god mu je spekla kolaček in mu ga nesla na grob,“ je dostavila mati.

„Da, da — rajši šest kakor nobenega!“ se je oglasil gospodar.

Jerajeva je poslušala in molčala. Govoré o sestri Poloni, mislilo pa name in na Milančka, se ji je zdelo. Tako

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correos Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 20.446	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1986: za Argentino A 40; pri pošiljanju po pošti A 45; Zdrž. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - Teléfono: T. E. 362-7215

IZŠLA JE decembrska

mladinska vez